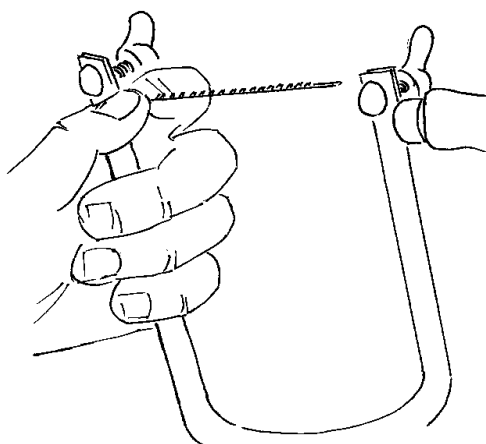

INICIACIÓ A LA MARQUETERIA

CICLE SUPERIOR

Materials, eines i tècniques

Alumne:

Curs:

1.0 – El material

En aquest taller faràs servir planxes de fusta de la que en diuen contraplacat. Les planxes de contraplacat són molt primes i molt registent: ténen tres capes de fusta molt fines amb les vetes entrecreuades per tal que no puguin obrir-se ni esqueixar-se (fixa't en la fig. 1).

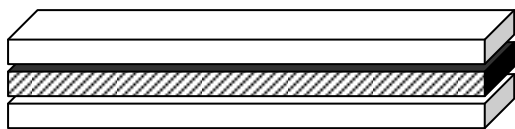
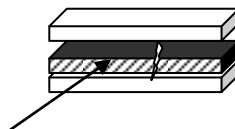

Fig. 1

Atenció, però, de vegades, d'origen, **vénen fallades que no es veuen a primera vista !**

Abans de fer res has de traçar la peça que vols construir. Per començar, en aquest manual hi ha dibuixos per fer pràctiques i, més endavant, quan hagis adquirid prou habilitat, els mestres et facilitaran més mostres i plantilles.

2.0– Traçar i aprofitar

UNA PEÇA BEN TRAÇADA TÉ MOLTES PROBABILITATS D'ÈXIT

2.1– Economia de material.

PROCURA QUE EL RETALL QUE QUEDI DESPRÉS DE BUIDAR UNA PEÇA PUGUI SERVIR PER A OBTENIR-NE UNA ALTRA

Fixa't en els dibuixos:

En la fig. 2 la planxa s'aprofita per fer més d'una peça; en canvi, en la fig. 3, la **peça traçada al mig inutilitza** la resta de la planxa.

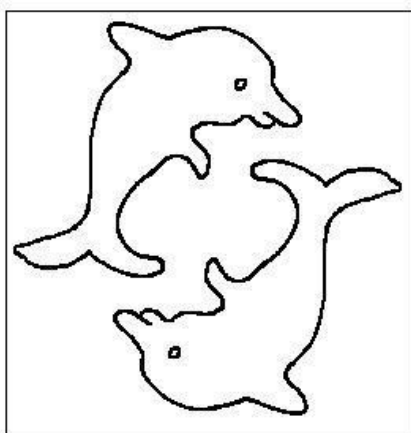

fig. 2 **CORRECTE** - Acostant el traçat a la vora de la planxa, sovint permet obtenir més d'una peça.

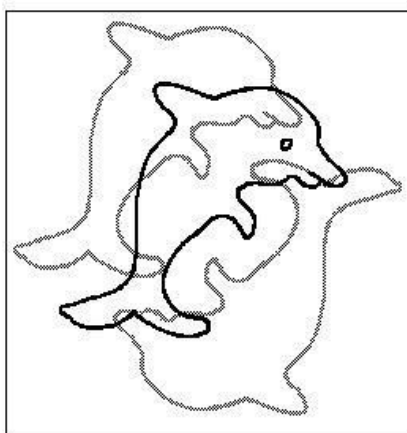

fig.3 **INCORRECTE** - El mateix dofí, traçat al mig, impedeix d'obtenir-ne més i es desaprofita material.

2.2 – Les vetes i les formes

Abans de traçar una forma has de mirar on té els seus punts més febles (els llocs delicats per on es pot partir). **Procura que les vetes s'ajustin seguint les formes llagues i fràgils i seran molt més resistents** (fig. 4).

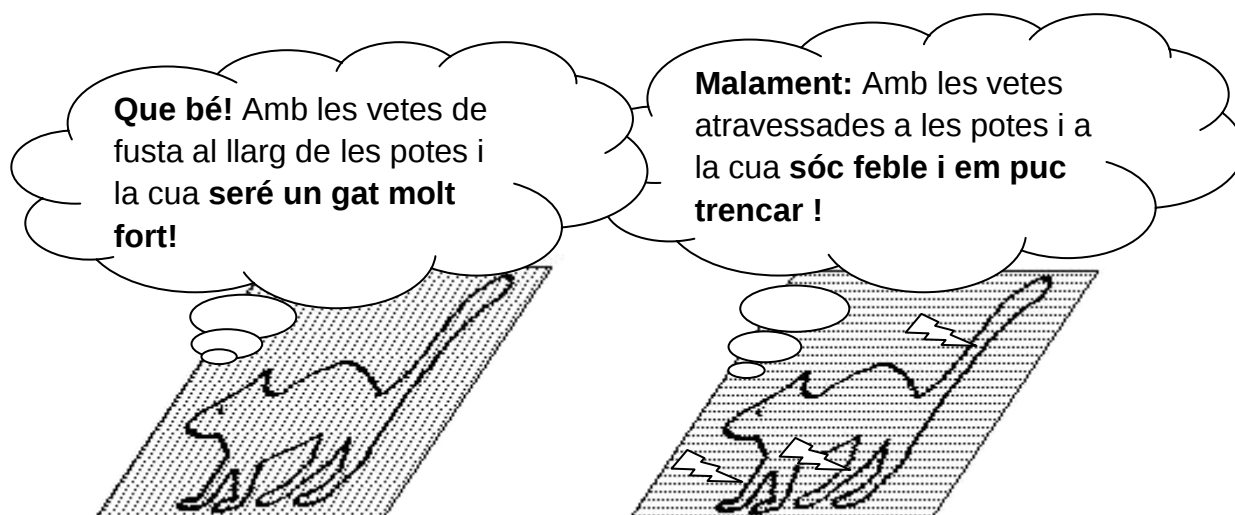

Fig. 4

2.3 – Calcar les formes

Pots fer-ho: o bé amb plantilla (resseguint el perfil amb el llapis), o bé amb calc, fixant la mostra amb xinxetes a la planxa per tal que no es mogui (fig. 5).

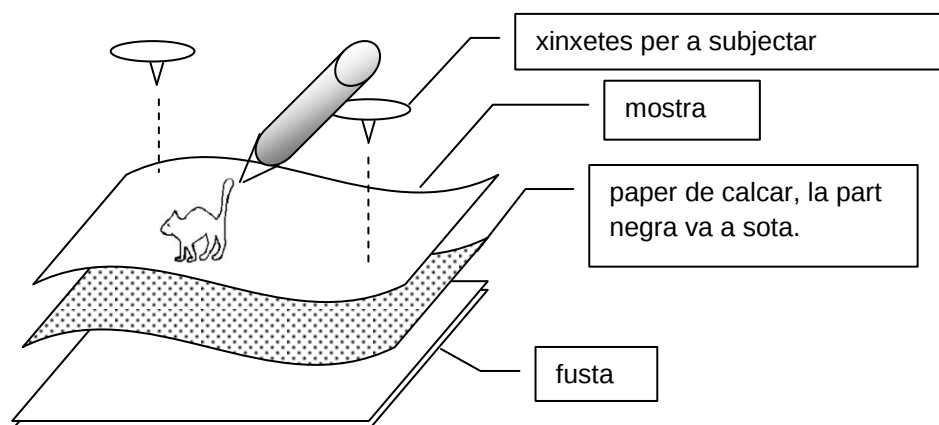

Fig 5

Consells per calcar:

Fixa la mostra amb xinxetes per tal que no es mogui.

-Traços rectes: recolza't en un regle.

-Traços corbats: fes-los a mà alçada, girant el treball sempre que convingui de forma que la mà et quedi a la part cóncava de les corbes abans de resseguir-les.

3.0– Les eines:

3.1– L'arquet i la serra.

L'arquet consta de dues parts: l'arquet, pròpiament dit, que serveix per a mantenir tensada la serra, i el mànec, la utilitat del qual és obvia. **Convé comprovar sempre que la distància entre les dues puntes de l'arquet sigui un dit més llarga que la serra que ha de subjectar.**

La serra: És important que no tingui doblecs i que estigui ben tensada. N'hi ha de més dentades i de més fines. Per començar va bé fer servir les del Nº 6 o del Nº 8. **S'ha de fer servir seguidet, seguidet, però sense gaire força, com si fregués suaument la fusta.**

3.2– El recolzador

És aquesta fusta amb una obertura al mig en forma de V. Serveix per a recolzar la planxa de contraplacat quan retalles. Facilita molt el treball i, a més a més protegeix la taula de les mossegades de la serra. Fes-lo servir sempre que vagis a serrar.

3.3– Les llimes

Serveixen per rebaixar entalles i ajustar peces. Cal fer-les servir amb molt de tacte. Poden ser llimatons o bé de les de les ungles.

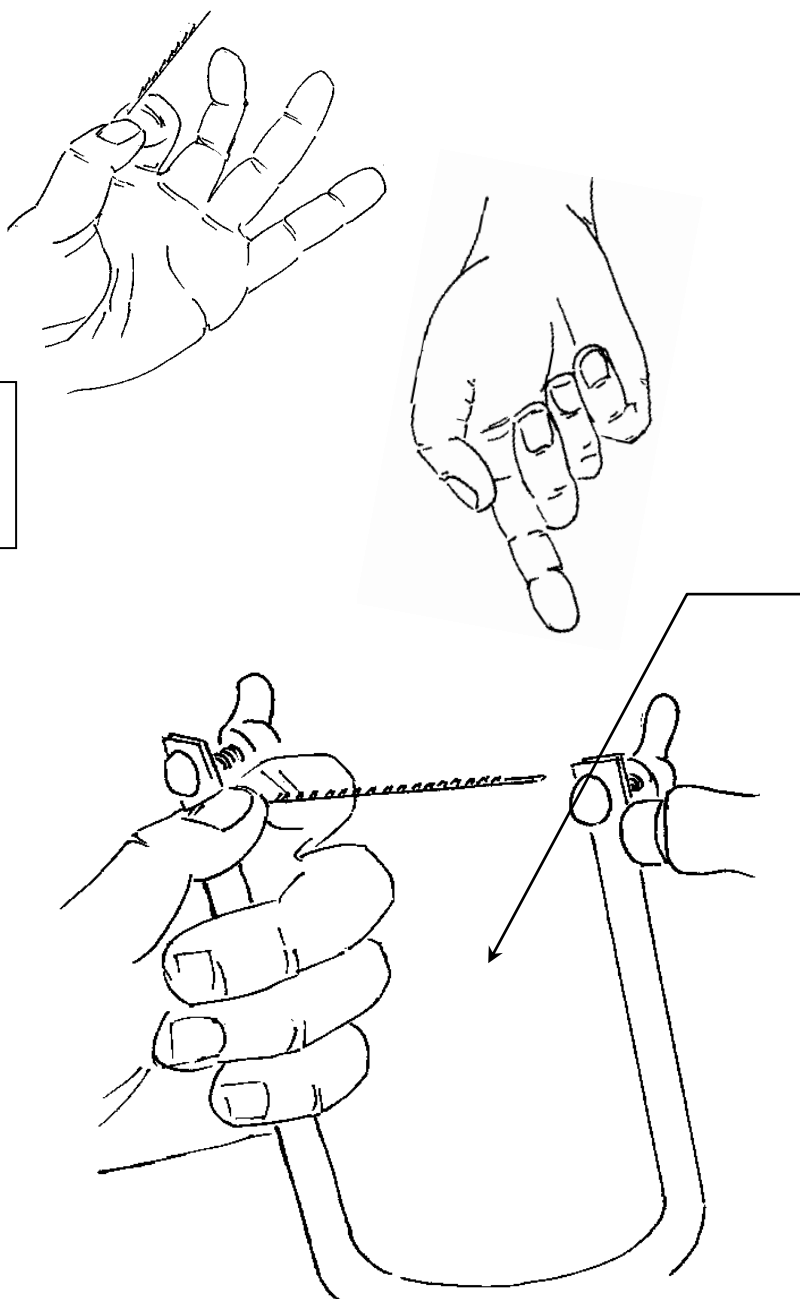
3.4– El paper de vidre

Afina el material i elimina les irregularitats que deixa la serra. Imprescindible per a obtenir un bon acabat.

4.0– Carregar la serra.

Hauràs de fer-ho sovint; fixa't bé com es fa:

Primer s'agafa el pèl de serra amb la mà esquerra

La mà dreta queda lliure per encarar la serra i apretar aquest papalló

Fig. 6

Entre el polze i l'índex de la mà esquerra (*) pren el pèl de la serra, amb les dents cap amunt i miran-te a tu. Amb els tres dits restants subjecta la part alta de l'arquet. La mà dreta queda totalment lliure (fig. 6).

- Si ets esquerrà, on diu dreta fes esquerra i esquerra on diu dreta.

(si no ho has acabat d'entendre demana als mestres que t'aclareixin els dubtes ara)

La mà dreta, orienta la serra i apreta el papalló de l'extrem de l'arquet on hi ha el mànec. Observa la ungeta que hi ha a l'altre punta de l'arquet, aviat veuràs per a què serveix.

Pren un cordill d'1,30 m., si fa no fa, i fes-li una petita бага en una punta. Ara, agafa l'arquet pel mànec, passa la бага per la ungleta, dóna tres o quatre voltes a l'arquet i estira a poc a poc (fig. 7).

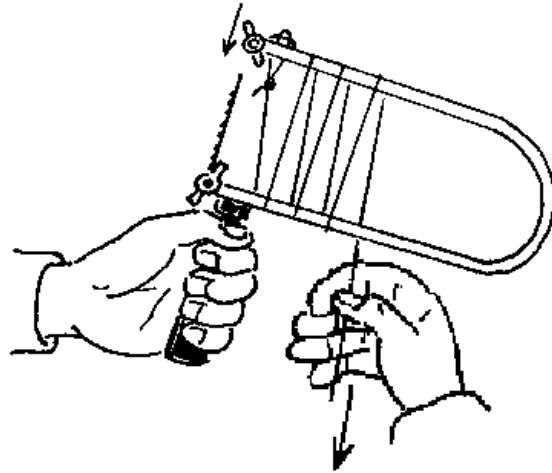

Fig. 7

De seguida l'arc es tensa i arriba a la mida justa. Sostenint-lo així, subjecta el pèl de serra al segon papalló i **la serra ja està a punt !**

5.0– Anem per feina, primer treball, el dofi (contorns arrodonits)

El primer treball, **el dofi**, consisteix en retallar una silueta arrodonida.

5.1- Posició correcta de l'esquena: Els taulells de marqueteria són alts i es treballa dret, o bé assegut en un tamboret; és la posició correcta per a l'esquena (fig. 8).

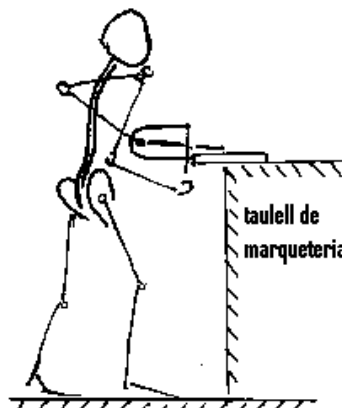
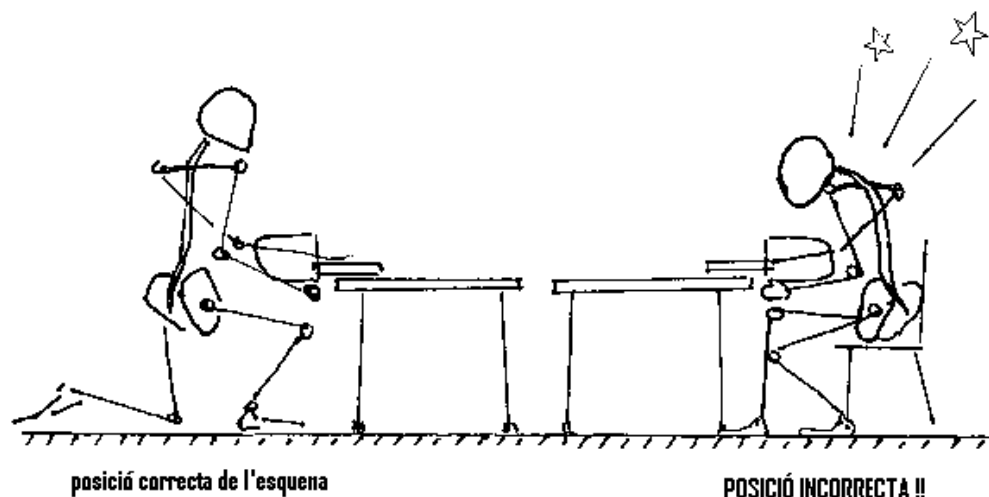

Fig. 8

A la nostra aula, però, pot succeir que les taules siguin massa baixes i ens calgui adoptar una altra solució. Fixa't en la figura 9, enraona per a sí mateixa: **per a treballar bé l'esquena ha d'estar dreta**, no facis servir la cadira, no ajuda gens !

Si les taules són baixes, com en el nostre cas, posa un genoll a terra en comptes de seure.

Fig. 9

5.2– Les mans: la mà esquerra pessiona, guia i fa girar la planxa de fusta sobre el recolzador, procurant que la línia per on talla la serra quedi, si fa no fa, pel mig de l'obertura en V del recolzador. Amb la mà dreta es fa anar la serra resseguint el contorn de la figura que vols retallar.

5.3- Control de la serra: la serra treballa verticalment, amb un ritme seguit, sense interrupcions, fregant suaument la fusta per tal que no es clavi. **Sobre to, no forçis!**

5.4– Acabat de la peça: així que acabis de retallar podràs observar que per allà on ha passat la serra ha deixat petites marques que desmereixen el treball. Cal que les treguis fregant amb paper de vidre per tal de poder veure com és de polit el teu treball. Si la peça ho requereix, ha arribat l'hora de pintar-la.

6.0– Segon treball, el cabllet de mar (desbastar i perfilar).

Ara que ja saps com es fa servir la serra en els contorns arrodonits, ja pots intentar una silueta amb entrades molt pronunciades.

6.1– Desbastar. Per obtenir un bon resultat en les entrades pronunciades que hi ha en el caballet de mar, primer traça el contorn com a la figura 10; després retalla tot evitant introduir-te a les superfícies sombrejades.

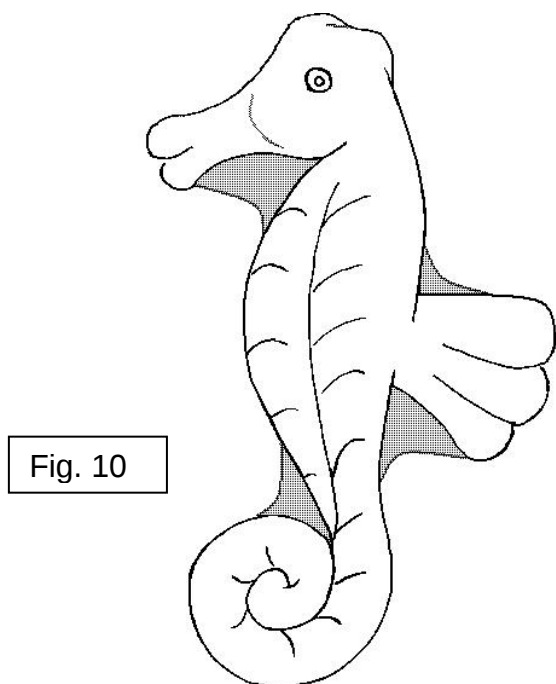

Fig. 10

6.2– Perfilar. Ara, per acabar acabar el caballet de mar, has de treure cada una de les zones sombrejades. És força senzill de fer fent dos talls, un per cada banda fins a trobar l'altre (fig. 11). Ves fent això per a cada zona sombrejada i aviat obtindràs, sense dificultat, el perfil del caballet de mar.

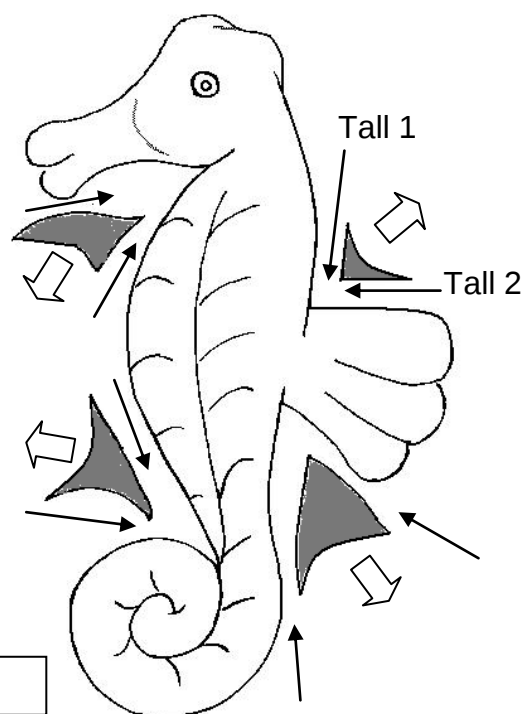

Fig. 11

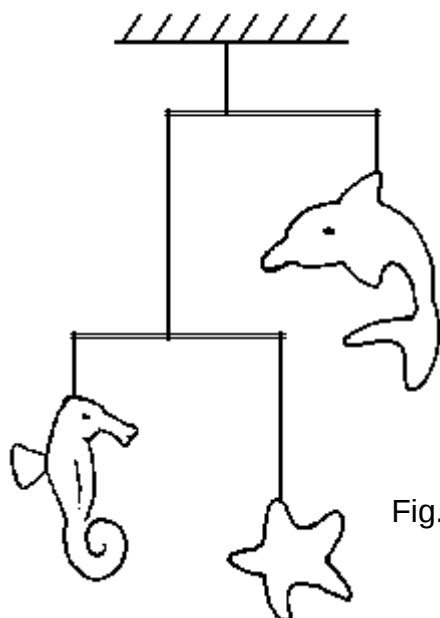

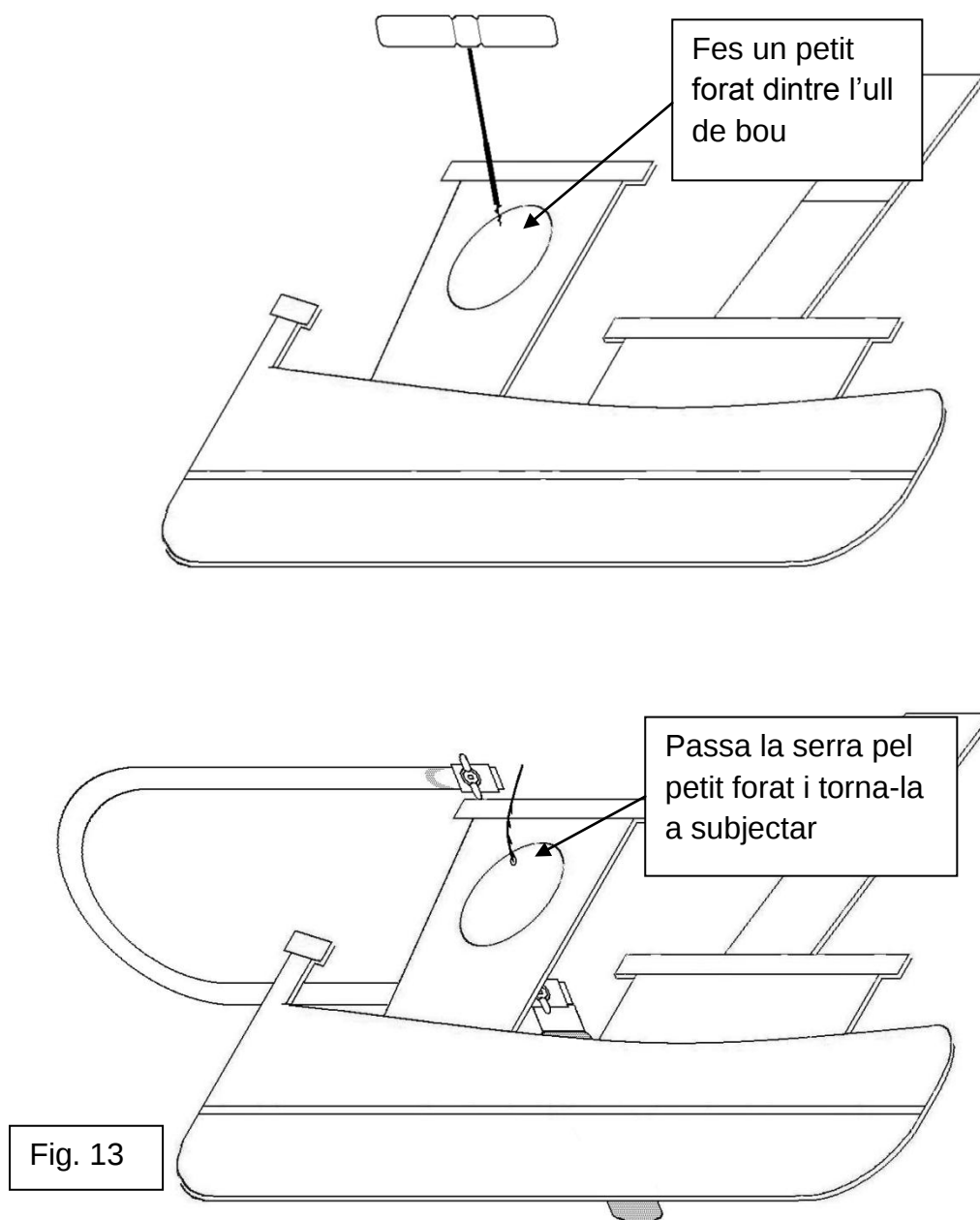
Fig. 12

Amb el dofí, el cavallet, una estrella i una cargolina, pots construir-te un mòvil com aquest (fig. 12).

7.0– Tercer treball, un vaixell amb un ull de bou obert (calar una forma buida al mig d'una peça)

7.1 - Traça, desbasta i perfila el contorn del vaixell.

7.2 – **Buidar l'ull de bou.** Amb un punxó o amb una barrina fes un petit forat dintre l'ull de bou; afluixa un dels extrems de la serra i deixa'l lliure; fes passar la punta lliure de la serra pel forat que has fet a la peça; torna a tensar l'arquet i subjecta la serra novament (fig.13).

Ara ja pots serrar l'interior de l'ull de bou. Quan hagi acabat, per treure la serra, has de tornar a deixar-ne lliure un extrem.

7.3 - Més possibilitats. Pots fer lletres com la **A, B, D, O, P, Q, R**, o bé alguna altra forma buida pel mig i escriure un nom.

Generalment es retalla la peça primer i després es buida el mig; fer-ho al revés ja no és tant corrent però, segons com, pot ser un recurs.

8.0– Quart treball, el cohet (desbastar, perfilar i ranurar)

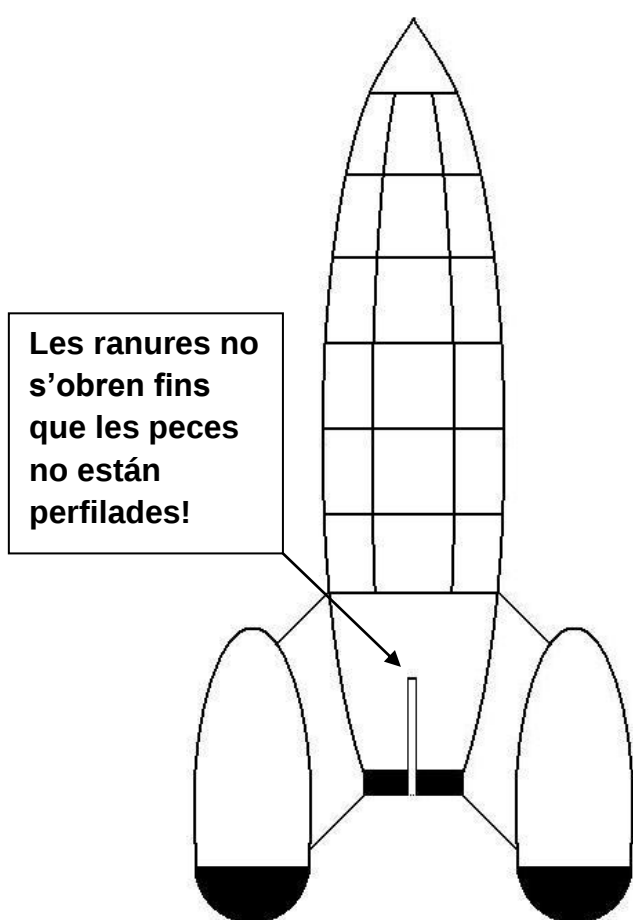
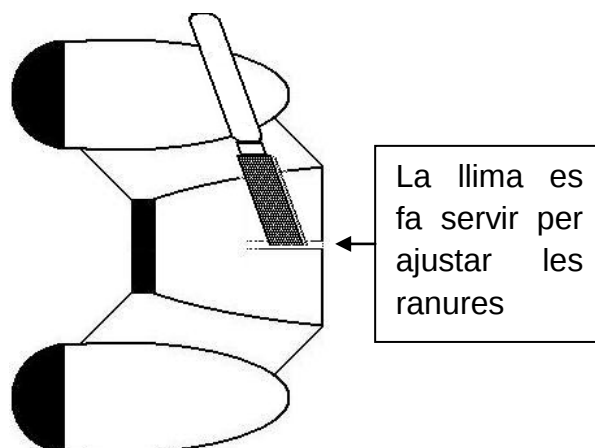

Fig. 14

8. 1 - Primer de tot cal traçar, retallar i perfilar les peces, **deixant les ranures pel final**.

8. 2 – **Les ranures**. Per a fer les ranures en peces de marqueteria cal treballar amb precisió: amb la serra es fa la ranura més aviat estreta i curta i, després, amb la llima s'acaba d'ajustar. La clau de l'èxit en aquest treball és la precaució; no s'ha de tenir mai pressa per acabar. No és difícil, però convé fer tants tanteigs com calgui, **fins que les peces s'avinguin a la mida justa i prou !!**

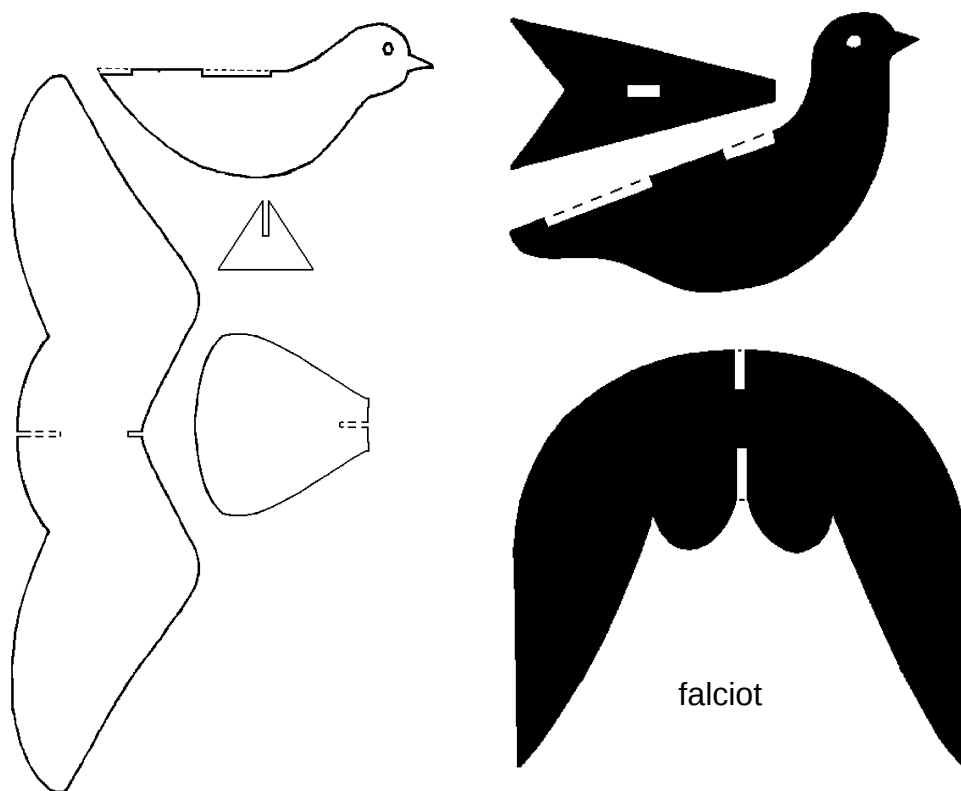

9.0- Cinquè treball, colom o falciot.

9.1- Què són els galzes?

Un galze és un rebaix en una peça de fusta que serveix per encaixar una altra peça. Cal, però, que els galzes ajustin amb precisió

9.2– Com es fan galzes. Es procedeix de forma semblant a les ranures: primer de tot cal traçar, retallar i perfilar el contorn de les peces i, igual que amb les ranures, cal deixar els galzes pel final. Els galzes es comencen amb la serra i s'ajusten, després, amb la llima, tant en profunditat com en longitud; cal, doncs, serrar amb molt de compte, per fora del traçat per tal que quedi una mica de material per a poder rebaixar i ajustar amb la llima.

10.0 – Per acabar:

Fins aquí has realitzat tota una sèrie de models per aprendre unes tècniques i uns mètodes elementals. Ara et toca a tu triar, d'acord amb les teves possibilitats, la teva imaginació i els teus interessos els treballs que vols realitzar. Hi ha algunes mostres en el taller, a més a més de la teva iniciativa personal. L'èxit està garantit si segueixes aquests **consells: matén l'entorn de treball endreçat; planteja't projectes breus, que no et prenguin massa temps, comença per a objectes senzills, de dues o tres peces, tot lo més, i tingues molta cura dels acabats.** Les obres complicades jvindran soles quan ja siguis un expert i les projectis tu mateix.

ÍNDEX

1.0 - El material	pàg 1
2.0 - Traçar i aprofitar	pàg 2
2.2 – Vetes i formes	pàg 3
2.3 – Calcar les formes	
3.0 – Les eines	pàg 4
3.1 – L’arquet i la serra	
3.2 - El recolzador	
3.3 - Les llimes	
3.4 - El paer de vidre	
4.0 - Carregar la serra	
5.0 - Anem per feina, el dofí	pàg 6
5.1 – Posició correcta de l’esquena	
5.2 - Les mans	pàg 7
5.3 - Control de la serra	
5.4 - Acabat de la peça	
6.0 - Segon treball, el caballet de mar	
6.1 – Desbastar	
6.2 - Perfilar	pàg 8
7.0 - Tercer treball, un vaixell amb un ull de bou	pàg 9
7.1 – Traça, desbasta i perfila...	
7.2 – Buidar l’ull de bou	
7.3 – Més possibilitats	pàg 10
8.0 – Quart treball, el cohet	
8.1 – Traçar, retallar i perfilar...	
8.2 – Les ranures	
9.0 – Cinquè treball, el colom	pàg 11
9.1 – Què són els galzes?	
9.2 – Com es fan	
10.0 – Per acabar...	

